

Seznam publikacij Založbe ZRC, ki jih bomo predstavili na drugi redni novinarski konferenci v letu 2021. Ta bo v **četrtek, 13. maja 2021, ob 11. uri** v Atriju ZRC s prenosom v živo na YouTube kanalu ZRC SAZU.

Pridružite se nam ob **11. uri** na tej povezavi: <https://youtu.be/Stsskfuz0ic>

Naslov: **Veznik v slovenščini. Jezikoslovni spisi III**

Posnetek predstavitve knjige: <https://youtu.be/52XDWoAbVPQ>

Avtorica: Breda Pogorelec

Uredili: Alexander Rath, Kozma Ahačič, Mojca Smolej

Leto: 2021

Zbirka: Lingua Slovenica Fontes 3

Jezik: slovenski

Založnik: Založba ZRC

Izdajatelj: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša

ISBN: 978-961-05-0528-0

Specifikacija: trda vezava • 15 × 21,5 cm • 526 strani

Cena: 27,00 EUR (redna)

Veznik v slovenščini je doktorska disertacija pokojne jezikoslovke Brede Pogorelec, ki je bila doslej dostopna le redkim, opombe pa so veljale za izgubljene. Tokrat je prvič objavljena v knjižni obliki. Delo v slovenskem jezikoslovju ni le pionirsko, pač pa zaradi izčrpnega in inovativnega pristopa k analizi vseh zaznanih vezniških sredstev ostaja še do danes nepreseženo in kot tako smernica vsem sodobnim raziskavam skladnje slovenskega jezika. Njegova objava po skoraj šestih desetletjih dokazuje, da v vseh teh letih ni izgubilo relevantnosti in inovativnosti.

Delo je bilo v času nastanka (1963) in je še sedaj najizčrpnjša sinhronična monografija o veznih sredstvih kakega slovanskega jezika. Zajema pojave zloženega stavka v najširšem smislu: ne samo parataksa in hipotaksa (vzeto formalno), ampak tudi asindetona. Raziskava natančno analizira vse podredne veznike (skupno število vseh podrednih vezniških sredstev je 60), vključno s tako imenovanimi mejnimi primeri, priredne veznike (prirednih veznikov in drugih povezovalnih sredstev je 54) in primere asindetona. K analizi je avtorica pristopila s takrat najsodobnejšo metodo, ki vrednosti skladenjskih elementov raziskuje po principu komutacije in z uporabo testa katalize.

Naslov: **Gorske bukve 1582. Gornih bukvi od krajlove svetlosti ofen inu potrjen general inu privilegium. Iz nov v slavenski jezik iztulmačan skuzi Andreja Recla, farmostru na Raki**

Posnetek predstavitve knjige: <https://youtu.be/qUYCVnZdvn8>

Uredila: Alenka Jelovšek

Avtorji: Alenka Jelovšek, Kozma Ahačič, Matija Ogrin, Boris Golec, Katja Škrubej, Stane Granda, Matjaž Blokar

Leto: 2021

Zbirka: Dela starejšega slovenskega slovstva 2

Jezik: slovenski

Založnik: Založba ZRC

Izdajatelj: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede

ISBN: 978-961-05-0540-2

Specifikacija: mehka vezava • 16,5 × 23,5 cm • 320 strani

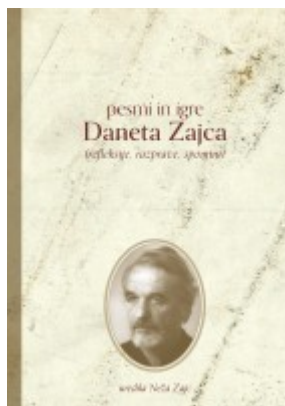
Cena: 24,00 EUR (redna)

Prevod štajerskega gorskega zakona (1543), ki ga je leta 1582 pripravil Andrej Recelj, si v slovenski zgodovini zasluži posebno mesto kot najstarejše ohranjeno zakonsko besedilo v slovenskem jeziku in kot eno najstarejših slovenskih besedil s posvetno vsebino sploh. Poleg tega gre za najdaljše ohranjeno slovensko besedilo katoliškega avtorja iz 16. stoletja, ki nam omogoča vsaj delni vpogled v jezik, kot se je vzporedno s knjižnim jezikom protestantov v tem obdobju oblikoval v katoliških krogih, ter hkrati osvetljuje

razmerje med pisnim in sočasnim govorjenim jezikom. Prinaša pa tudi bogato besedišče, ki ga je prevajalec črpal iz ljudskih izrazov v zvezi z vinogradništvom ter iz tradicije ustnega sodstva, zlasti gorskega prava, v okviru katerega se je izoblikovalo slovensko pravno izrazje. Monografija poleg kritičnega prepisa in jezikovne posodobitve prinaša tudi več razprav, ki besedilo in njegovega avtorja ter sam rokopis osvetljujejo z literarnozgodovinskega, zgodovinskega, jezikoslovnega in pravnozgodovinskega vidika, predstavljen pa je tudi zgodovinski pomen zemljišč, podvrženih gorskemu pravu, v kraju, kjer je v času prevajanja deloval prevajalec *Gorskih bukev*.

Naslov: **Pesmi in igre Daneta Zajca. (refleksije, razprave, spomini)**

Posnetek predstavitve knjige: <https://youtu.be/dMJ2wpsfX4s>

Uredila: Neža Zajc

Avtorji prispevkov: Andrej Aplenc, Aleš Berger, Milan Dekleva, Ignacija Fridl Jarc, Niko Grafenauer, Igor Grdina, Meta Hočevar, Matej Hriberšek, Richard Kämmerlings, Jelka Kernev Štrajn, Amrož Kodelja, Petra Koršič, Vladimir Kovačič, Branko Kukić, Oto Luthar, Boštjan Narat, Denis Poniž, Brane Senegačnik, Tomaž Toporišič, Maja Vidmar, Dane Zajc, Neža Zajc

Leto: 2021

Jezik: slovenski

Založnik: Založba ZRC

Izdajatelj: Inštitut za kulturno zgodovino

ISBN: 978-961-05-0534-1

Specifikacija: trda vezava • 16,5 × 23,5 cm • 212 strani

Cena: 24,00 EUR

Knjiga seznanja z interpretacijami Zajčevega opusa. Prvi del je posvečen poeziji Daneta Zajca: avtorji prispevkov se osredotočajo na posamezne pesmi ali obravnavajo Zajčevo poezijo kot celotno in edinstveno v zgodovini slovenske književnosti. V drugem delu uveljavljene literarni teoretiki slovenske dramatike obravnavajo igre Daneta Zajca kot neoddeljive od pesnikove poezije. Obenem izpostavljajo moč Zajčeve pesniške besede, s katero je zaznamoval tudi razvoj slovenskega modernega gledališča z globoko kritično ostrino. V tretjem delu so izbrani nekateri redki spominski utrinki na Daneta Zajca, ki beležijo zadnja leta njegovega življenja. V zadnjem delu so ponatisnjeni trije zapisi Daneta Zajca, ki zaokrožujejo celoto knjige z žalnim tonom: to sta predvsem pesnikov govor ob grobu Gregorja Strniše in njegovo besedilo ob smrti Marjana Rožanca. Knjigo zaključuje Zajčev govor, ki ga je imel na slavnostni podelitvi Prešernovih nagrad prelomnega leta 1992 in odstira pesnikov radikalen pogled na slovensko kulturo; z živo pričujočnostjo Zajčevega zaostrenega glasu pa dosega namen te knjige. Prispevke v monografiji dopolnjuje bogato slikovno (fotografsko, rokopisno) gradivo.

Naslov: **Sporna imena naselij v Sloveniji**

Posnetek predstavitve knjige: <https://youtu.be/qzodbs5Jcuo>

Avtorja: Drago Perko, Matjaž Geršič

Leto: 2021

Zbirka: Georitem 32

Jezik: slovenski

Založnik: Založba ZRC

Izdajatelj: Geografski inštitut Antona Melika

ISBN: 978-961-05-0535-8

Specifikacija: trda vezava • 14 × 20,5 cm • 108 strani

Cena: 15,00 EUR

Imena naselij so tista vrsta zemljepisnih imen ali toponimov, s katerimi se ljudje najpogosteje srečujemo. V Sloveniji za njihovo poenotenje ali standardizacijo skrbi Komisija za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije, ki ima sedež na Geografskem inštitutu Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Komisija deluje predvsem na

podlagi resolucij OZN o zemljepisnih imenih, slovenskega pravopisa ter slovenske zakonodaje o zemljepisnih imenih, standardizirana zemljepisna imena pa objavlja v standardizacijskih dokumentih (na primer na zemljevidih in v imenikih zemljepisnih imen) ter na spletu Geodetske Uprave Republike Slovenije. V Sloveniji je več kot 6000 naselij, od katerih jih ima petina zaradi različnih razlogov sporna imena, ki bi morala biti popravljena.

Naslov: **Sprotni slovar slovenskega jezika 2020**

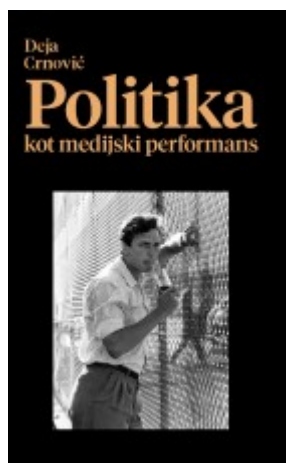

Avtor: Domen Krvinja
Urednica za naglas, izgovor in oblike: Tanja Mirtič
Leto: 2021
Zbirka: Rastoči slovarji
Jezik: slovenski

Založnik: Založba ZRC
Izdajatelj: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša
ISBN: 978-961-05-0521-1
Specifikacija: internetna objava • pdf • 118 strani

Sprotni slovar slovenskega jezika 2020 prinaša novejšo, uveljavljajočo se besedje, ki ga še ni v drugih slovarjih, predlagajo pa ga zlasti jezikovni uporabniki, in v nekoliko manjši meri najnovejšo pomene besedja, ki je v drugih slovarjih že zajeto. Iztočnice so opremljene s polnimi oblikoslovnimi podatki in temeljnimi podatki o pomenu, rabi in morebitni zaznamovanosti besede. Za nabor besedja v slovarju je zaradi njegove ažurnosti značilen velik vpliv zunanjih okoliščin, kar se je še posebej pokazalo v letu 2020 – v slovar je prišlo mnogo t. i. koronabesedja: zloženske s korona-, zloženske tipa samoizolacija in besedne zveze, kot so socialna distanca, bela/rdeča/siva cona ipd.

Naslov: **Politika kot medijski performans**

Avtorica: Deja Crnović
Leto: 2021
Jezik: slovenski

Založnik: Založba ZRC
ISBN: 978-961-05-0516-7
Specifikacija: mehka vezava • 12,2 × 19 cm • 304 strani
Cena: 24,00 EUR (redna)

Knjiga *Politika kot medijski performans* avtorice Deje Crnović raziskuje načine, na katere osebe v slovenskem političnem polju uprizarjajo spol in razred, s tem pa tudi najbolj sprejemljivo različico slovenstva. Uprizarjanje spola v kombinaciji z razredom je namreč pomemben del mediatizirane politike, ki po eni strani politiko prek zvezdniškega diskurza približa volilnemu telesu, po drugi strani pa prinaša določeno mero depolitizacije. Depolitizacija politikom in političarkam pomaga zanikati njihovo lastno odgovornost v političnem procesu, jo premešča na zunanje, neobvladljive dejavnike, v ospredje pa prek personalizacije postavlja lastnosti posameznikov in posameznic v političnem polju. Knjiga na podlagi šestih študij primera slovenskih politikov in političark (Boruta Pahorja, Danila Türka, Lojzeta Peterleta, Katarine Kresal, Alenke Bratušek in Ljudmile Novak) skuša detektirati vlogo performativnosti spola in razreda v razmerah, v katerih je najbolj sprejemljiva politika »sredinska« oziroma »neideološka«, v katerih se v ozadje potiska politično delovanje, v ospredje pa potiska personalizirano uprizarjanje spola, razreda in tudi narodnosti.

Naslov: **Osebnosti slovenskega novinarstva**

Uredila: [Mateja Ratej](#)
Leto: 2021
Zbirka: [Življenja in dela XXV. Biografske študije 18](#)
Jezik: slovenski

Založnik: Založba ZRC
Izdajatelj: Inštitut za kulturno zgodovino
ISBN: 978-961-05-0517-4
Specifikacija: trda vezava • 17 × 24 cm • 249 strani
Cena: 24,00 EUR

Avtorji prispevkov: [Kristina Božič](#), [Aleksandra Gačič](#), [Ervin Hladnik Milharčič](#), [Rok Kajzer](#), [Vesna Leskošek](#), [Jure Maček](#), [Zoran Medved](#), [Katja Mihurko Poniž](#), [Mirjam Milharčič Hladnik](#), [Mirko Munda](#), [Jurij Perovšek](#), [Mateja Ratej](#), [Irena Selišnik](#), [Darka Zvonar Predan](#), [Ali Žerdin](#)

Medijski diskurzi ključno sooblikujejo javni prostor skupnosti, pri tem pa so posamezne novinarske, uredniške ali publicistične osebnosti pomembni generatorji in svetilniki prevladujočih idejnih vizij. Narava novinarskega, uredniškega ali publicističnega dela zato terja jasno nazorsko usmeritev ustvarjalcev medijskih prispevkov za posredovanje različnih pogledov na življenje v družbi. Kot je običajno v tovrstnih monografijah, ki so izšle v zadnjih letih v okviru Biografskih študij, nas tudi v biografski tematizaciji novinarskih osebnosti zanimajo poklicna, osebna, časovna idr. razmerja avtorjev do obravnavanih osebnosti, ki so v danem primeru še zlasti zgovorna, saj ob biografskih študijah obenem ilustrirajo dolgoživost pisanih spektrov pogledov na razumevanje družbene stvarnosti, ki so jih posamezne novinarske osebnosti povzemale od predhodnikov, jih (so)utemeljevale in s svojim avtorskim prispevkom zastopale ter jih slednjič prenašale na prihodnje generacije. Morda izvemo o slovenskem novinarstvu 20. stoletja več v tej študiji kot v zgodovinskih analizah političnih ideologij in strankarskih združ, je zapisala recenzentka Manca Košir.

Naslov: **Dediščina razdeljenosti. Vzhod in Zahod po 1989**

Uredila: [Luka Lisjak Gabrijelčič](#), [Ferenc Laczó](#)Drugi avtorji:
Leto: 2021
Jezik: slovenski

Založnik: Založba ZRC
Izdajatelj: Založba ZRC
ISBN: 978-961-05-0537-2
Specifikacija: mehka vezava • 17 × 23,5 cm • 232 strani
Cena: 24,00 EUR

Avtorji prispevkov: [Dorothee Bohle](#), [Béla Greskovits](#), [Robert Brier](#), [Holly Case](#), [Barbara J. Falk](#), [Håkan Forsell](#), [Owen Hatherley](#), [Zsófia Lóránd](#), [Mary Kaldor](#), [Ivan Krastev](#), [Stephen Holmes](#), [Jarosław Kuisz](#), [Jannis Panagiotidis](#), [Igor Pomerantsev](#), [Peter Pomerantsev](#), [Joachim von Puttkamer](#), [Ondřej Slačálek](#), [Júlia Sonnevend](#), [Simona Škrabec](#), [Vladimir Tismăneanu](#), [Marius Stan](#), [James Wang](#)

Zbornik obravnava dediščino hladnovojne delitve Evrope od padca Berlinskega zidu do danes. V nizu izvirnih esejev avtorji (znanstveniki in pisatelji) iz najrazličnejših držav odgovarjajo na nekatera temeljna vprašanja, ki uokvirjajo naše razumevanje sodobne Evrope: Kako so se v zadnjih treh desetletjih spremenile medsebojne predstave in predsodki obeh delov celine? Lahko govorimo o novi delitvi med Vzhodom in Zahodom? Če lahko, kaj je značilno zanjo in kako je vzniknila? In obratno, v katerih vidikih so se upanja o združenju Evrope, ki so zaznamovala leto 1989, dejansko uresničila?

Naslov: **O igri in delu**

Avtorica: Barbara Turk Niskač

Leto: 2021

Zbirka: Ethnologica – Dissertationes 7

Jezik: slovenski

Založnik: Založba ZRC

Izdajatelj: Inštitut za slovensko narodopisje

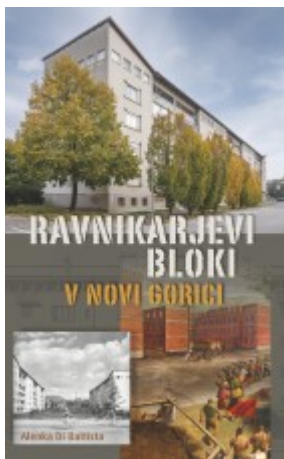
ISBN: 978-961-05-0515-0

Specifikacija: trda vezava • 17 × 24 cm • 192 strani

Cena: 20,00 EUR

Monografija predstavi koncept dela, ki je tako kot igra lasten človeškemu bitju ter ima hkrati močan socializacijski naboj in lahko predstavlja sredstvo discipliniranja. Ob tem, da problematizira dihotomijo med igro in delom kot konstruktom, ki je plod določenega zgodovinskega in geografskega konteksta, ki izhaja iz zgodnje industrializacije, uvede tudi koncept dela kot vzgojnega ter predstavi, kako se je spreminjal skozi čas glede na različne politične, družbene in ekonomske okoliščine. Na podlagi etnografske raziskave in sodobnih znanstvenih dognanj s področja psihologije, sociologije in kulturne ter socialne antropologije avtorica podaja analizo, zakaj in kako se v vsakdanjem življenju predšolski otroci vključujejo v delovna opravila v okviru družine ter vrtčevske skupine. Vključevanje v delo avtorica naveže na otrokovo sposobnost družbenosti in intersubjektivnosti – ključni komponenti človeka kot družbenega bitja. Monografija ob bok odraslim sogovornikom postavi predšolske otroke. Tako predstavi kompleksnost družbenega življenja v najzgodnejši dobi in podaja nov pogled na to, kako se oblikuje kulturno pogojeno razumevanje dela in igre ter kako se vzpostavlja odnos med njima.

Naslov: **Ravnikarjevi bloki v Novi Gorici**

Avtorica: Alenka Di Battista

Leto: 2021

Zbirka: Umetnine v žepu 20

Jezik: slovenski

Založnik: Založba ZRC

Izdajatelj: Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta

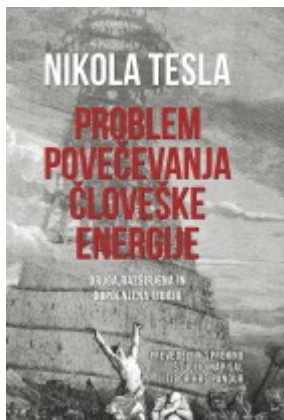
ISBN: 978-961-05-0538-9

Specifikacija: mehka vezava • 21 × 13 cm • 84 strani

Cena: 12,00 EUR

Dr. Alenka Di Battista, zaposlena na novogoriški enoti Zavoda za varstvo kulturne dediščine in do nedavnega sodelavka Umetnostnozgodovinskega inštituta Franceta Steleta ZRC SAZU, je poznavalka modernistične arhitekture na Slovenskem, v ospredju njenega zanimanja pa je po koncu druge svetovne vojne zgrajeno mesto Nova Gorica. Simbol moderne in napredne nove države naj bi vsemu svetu predstavljalo celotno mesto Nova Gorica, katerega temeljno urbanistično zasnovo je pripravil Edvard Ravnikar, eden najvidnejših slovenskih modernističnih arhitektov. Ravnikar je izdelal tudi načrte za stanovanjske bloke v Novi Gorici, ki so bili prve na novo zgrajene stavbe v mestu. Prebivalci so jih težko pričakovali, saj je v hitro rastoči Novi Gorici primanjkovalo stanovanj. Avtorica opisuje gradnjo blokov in življenje v njih kot odsev povojnih razmer, funkcionalistično zastavljene Ravnikarjeve bloke pa vrednoti kot prelomne v oblikovanju bivalne kulture širšega prostora. Alenka Di Battista svoje besedilo zaključuje s pozivom k ustreznemu vrednotenju in varovanju modernistične stanovanjske arhitekture povojnega časa.

Naslov: **Problem povečevanja človeške energije. Druga, razširjena in dopolnjena izdaja**

Avtor: Nikola Tesla

Prevod in spremna beseda: Tibor Hrs Pandur

Leto: 2021

Jezik: slovenski

Založnik: Založba ZRC

Soizdajatelj: Paraliterarno društvo I.D.I.O.T. (IDBOOKS)

ISBN: 978-961-05-0520-4

Specifikacija: trda vezava • 16,7 × 23 cm • 594 strani

Cena: 29,00 EUR

Druga izdaja knjige s polnim naslovom *Problem povečevanja človeške energije s posebnim ozirom na pridobivanje energije Sonca* prinaša predvsem razširitve in dopolnitve spremne študije, ki sooča različne interpretacije Teslovega dela, s posebnim poudarkom na njegovi družbeni in spoznavni teoriji, kozmologiji ter filozofiji. Dodani so izsledki matematičnih analiz in rekonstrukcij bratov Corum, ki osvetljujejo Teslove tehnologije v jeziku sodobnega elektroinženirstva. Dodatno so osvetljeni tudi konteksti zgodovinskih sporov glede koncepta »etra«, Teslovega razumevanja Maxwelllove teorije elektromagnetizma, »longitudinalnih valov« in vpliv Kelvinovih in Helmholtzevih teorij na Teslovo razumevanje elektrike. Povzetki interpretacij Willema van den Bergha še temeljiteje pojasnjujejo Teslovo razumevanje »kozmičnih žarkov«. V tej izdaji ni izbora Teslovih patentov, so pa na novo umeščeni diagrami obravnavanih patentov ter novi slikovni materiali. V novi Prilogi I namesto tega najdemo izbrano, doslej v slovenščini neobjavljeno korespondenco Tesle in urednika Century Magazina Roberta Underwooda Johnsona, ki osvetljuje zgodovinsko ozadje in nastanek *Problema*. Namesto stotih strani priloženih patentov je torej dodanih 137 strani teksta spremne študije, novih virov in izbora pisem.

Naslov: **Historična topografija Kranjske (do 1500). Druga dopolnjena izdaja**

Uredili: Matjaž Bizjak, Miha Kosi, Miha Seručnik, Jurij Šilc

Leto: 2021

Zbirka: Slovenska historična topografija 1

Jezik: nemški • slovenski

Založnik: Založba ZRC

Izdajatelj: Zgodovinski inštitut Milka Kosa

ISBN: 978-961-05-0519-8

Specifikacija: internetna objava • pdf • 2015 strani

Dobra štiri leta po izidu prve izdaje Historične topografije Kranjske z veseljem predajamo v uporabo dopolnjeno izdajo. Druga izdaja obsega (brez registra na koncu) 1841 strani, kar je za okroglih 40 odstotkov več od predhodnice. Nova vsebina vključuje 445 novo identificiranih lokacij od skupno 4040 in preko 9000 novih paleonimov, njihovo število se približuje 34.500. Delo pred vami temelji na 89 evidentiranih zbirkah listin iz 62 različnih arhivov in več kot 300 kodeksih ter spisih iz slovenskih, avstrijskih, italijanskih, hrvaških, madžarskih, nemških in čeških arhivov ter knjižnic.

Dopolnjeni in elaborirani sta bili tudi v prvi izdaji zapostavljeni gesli *Ljubljana* in *Škofja Loka*. Odpravljene so bile vse ugotovljene napake in dodatno identificirane nekatere doslej še nerazrešene lokacije.

Pri novih geslih je bila upoštevana nekoliko nadgrajena metodologija. To se odraža v občutno bogatejšem kontekstu – širšem citatu iz originalnega vira, v katerem se pojavlja paleonim. Kjer je le možno, je ta po novem obsežnejši in prinaša celostnejše informacije o nepremičninah, osebah in dogodkih, povezanih z zadevno lokacijo.